

Päivämäärä

28.10.2013

OULUN KAUPUNKI

YLIJÄÄMÄMAIDEN SIJOITUSPAIKKOJEN LUONTOSELVITYS

OULUN KAUPUNKI
SIJOITUSPAIKKOJEN LUONTOSELVITYS

Päivämäärä **23.10.2013**
Laatijat **Antje Neumann, Tapani Pirinen**
Tarkastaja **Johanna Korkiakoski**
Kuvaus **Ylijäämämaiden sijoituspaikkojen luontoselvitys**
Kannen kuva **Maisemakuvia selvityskohteista**

Viite 82143058-003

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	1
2.	Menetelmät	1
2.1	Kasvillisuusselvitykset	1
2.2	Linnustoselvitykset	1
3.	Tulokset	3
3.1	Korkiamaa	3
3.2	Letto	4
3.2.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	4
3.2.2	Linnusto	7
3.3	Leuvantie	9
3.3.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	9
3.3.2	Linnusto	10
3.4	Oritkari	11
3.4.1	Linnusto	11
3.5	Palokangas	15
3.5.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	15
3.6	Pyyryväissuo	16
3.6.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	16
3.6.2	Linnusto	19
3.7	Riita-aho	21
3.7.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	21
3.7.2	Linnusto	23
3.8	Runteli	24
3.8.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	24
3.9	Taatanperä	27
3.9.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	27
3.10	Välimaa	29
3.10.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	29
3.11	Väliräme	31
3.11.1	Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus	31
4.	Yhteenveto	33
5.	Kirjallisuus	35

LIITTEET

- 1. Leton selvitysalueen kasvillisuuskartta**
- 2. Leuvantien selvitysalueen kasvillisuuskartta**
- 3. Palokankaan selvitysalueen kasvillisuuskartta**
- 4. Pyyryväissuon selvitysalueen kasvillisuuskartta**
- 5. Riita-ahon selvitysalueen kasvillisuuskartta**
- 6. Runtelin selvitysalueen kasvillisuuskartta**
- 7. Välimaan selvitysalueen kasvillisuuskartta**
- 8. Välirämeen selvitysalueen kasvillisuuskartta**

1. JOHDANTO

Oulun kaupungin rakentamishankkeiden yhteydessä syntyville puhtaille ylijäämämaille tarvitaan uusia sijoituspaikkoja. Ylijäämämaiden sijoitusalueista (16 kpl) ja alueiden jälkikäytöstä on laadittu ympäristövaikutusten arviointiohjelma (Ramboll Finland Oy 2013). Alueille, jotka ovat luonnontilaisia tai joilla on ainakin osittain luonnontilaisia osa-alueita, tehtiin maastonselvityksiä keväällä ja kesällä 2013 niiden luontoarvojen kartoittamiseksi. Kasvillisuusselvityksiä tehtiin kymmenelle alueelle, pesimälinnustonselvityksiä viidelle alueelle ja muuttolinnustonselvityksiä kahdelle alueelle (taulukko 1).

2. MENETELMÄT

2.1 Kasvillisuusselvitykset

Kasvillisuusselvityksien tarkoituksena oli selvittää hankealueiden vallitsevat kasvillisuustyypit, puusto, erityishuomiota vaativat kasvillisuus- ja luontokohteet sekä suojelustatusta omaavien kasvilajien esiintymispaikat. Selvitysalueiden kasvillisuustyyppien rajaukset arvioitiin karkeasti ilmakuvien ja maastokarttojen avulla sekä tarkennettiin maastokäynneillä kasvukauden aikana.

Suokohteilla maastokäynnit pyrittiin tehdä liuskakämmeköiden kukinta-aikana, jolloin nämä lajit ovat parhaiten havaittavissa. Vuoden 2013 kevät on ollut poikkeuksellisen lämmin, joten kämmeköiden kukinta-aika on alkanut noin kaksi viikkoa aikaisemmin kuin yleensä. Maastokäyntien ajankohtia suunniteltaessa käytettiin vertailukohteina inventoijalle tunnettuja kämmeikkäpaikkoja Kiimingissä.

Selvitysalueet kuljettiin systemaattisesti läpi pyrkien selvittämään kasvillisuustyyppien vaihtelua, niiden indikaattorilajistoa sekä luonnonsuojelun kannalta huomioon otettavien lajien esiintymispaikkoja. Suotyypit määritettiin Eurolan ym. (1994) ja metsätyypit Kuusipalon (1994) mukaan.

2.2 Linnustonselvitykset

Kevätmuuttolaskennat

Kevätmuuttolinnustonselvitysten tarkoituksena on antaa tietoja muuttolintujen mahdollisista levähdyspaikoista sijoitusalueilla. Muuttolinnuston laskentamenetelmänä käytettiin pistelaskentaa.

Lintujen kevätmuutto ajoittuu Oulun alueella noin huhtikuun lopun ja toukokuun lopun väliselle ajalle. Huhtikuussa on isojen vesilintujen kuten laulujoutsenen, kurjen sekä erilaisten hanhilajien vilkkain muuttoaika. Kahlaajien kevätmuutto on vilkkainta toukokuun alussa. Lintujen muuton voimakkuus voi vaihdella huomattavasti päivästä toiseen riippuen säästä sekä satunnaisten parvien läpikulusta. Siitä syystä useampana päivänä tehtävä maastonselvitys lisää havainnointitarkuutta verrattuna yhtenä päivänä tehtävään selvitykseen.

Selvitysalueiden avoimet alueet kierrettiin ja niiden linnustoa havainnoitiin useilta paikoilta. Oritkarin tapauksessa selvitysalue kierrettiin läpi rantavyöhykettä pitkin ja välillä tähystettiin kaukoputkella avovesialueelle. Kaikki havainnot kirjattiin ylös yksilöinä ja käsiteltiin myös tuloksissa yksilöinä. Selvitysalueen rajauksen ulkopuolisia havaintoja ei ole huomioitu laskennoissa.

Pesimälinnustolaskennat

Pesimälinnustolaskennat suoritettiin kartoitusmenetelmällä (Koskimies 1994) kertalaskentana. Selvitysalueet kierrettiin systemaattisesti läpi niin, että kartoitettavalle alueelle ei jäänyt tutkimattomia paikkoja yli 50 metrin päähän kulkureitistä.

Pesintäajan laskennan maastokäynneillä on tarkoitus saada kerättyä lintujen pesintään viittaavia havaintoja kuten soidinlaulua, emolintujen varoittelua tai pesiä. Varsinaista pesien etsintää laskenta-aamuina aikana ei ollut mahdollista ajanpuutteen vuoksi. Kartoituslaskennoissa kiinnitettiin erityistä huomiota lajikumppanien samanaikaishavaintoihin, jotta varsinkin runsaslukuisimpien lajien reviirit pystyttiin erottamaan toisistaan. Useamman kerran toistetulla

kartoituslaskennalla saadaan lintujen laji- ja parimääristä sekä reviireistä tarkempaa tietoa kuin kertalaskennalla.

Syysmuuttolaskennat

Syysmuuttolinnustaselvitysten tarkoituksena on antaa tietoja muuttolintujen mahdollisista levähdyspaikoista hankealueilla. Muuttolinnuston laskentamenetelmänä käytetään pistelaskentaa. Lintujen syysmuutto ajoittuu pitkälle aikajaksolle. Varhaisimmat muuttajat voivat aloittaa syysmuuton jo kesäkuussa ja myöhäisimmät lintulajit vasta lokakuussa. Vilkkain syysmuuttoaika on Oulun alueella kuitenkin yleensä syyskuun alusta syyskuun puoliväliin.

Syysmuuttolaskennat pyrittiin ajoittamaan selvitysalueella todennäköisien lepäilijöiden, kuten kahlaajien ja vesilintujen päämuuttoaikaan. Lintujen muuton voimakkuus voi kuitenkin vaihdella huomattavasti päivästä toiseen riippuen säästä sekä satunnaisten parvien läpikulusta. Siitä syystä useampana päivänä tehtävä maastaselvitys lisää havainnointitarkkuutta verrattuna yhtenä päivänä tehtävään selvitykseen.

Taulukko 1. Maastaselvitysten ajankohdat sekä linnustaselvitysten kellonajat.

Selvitysalue	Kasvillisuusselvitykset	Linnustaselvitykset		
		Pesimälinnusto	Kevätmuutto	Syysmuutto
Korkiamaa	2.7.2013	-	-	-
Letto	24.6.13	22.5.13, 4:00-8:15	9.5.13, 4:00-12:00	1.9.13, 8:30-12:20
Leuventie	2.7.13	24.5.13, 4:30-7:30	-	-
Oritkari	-	25.5.13, 3:45-9:45 12.6.13, 3:25-9:45	25.4.13, 4:15-11:00 12.5.13, 4:00-11:30	18.8.13, 8:15-12:00 25.8.13, 8:15-13:00 29.9.13, 6:30-11:45
Palokangas	3.7.13	-	-	-
Pyryväissuo	25.6.13	26.5.13, 4:15-9:15	-	-
Riita-aho	13.6.13	23.5.13, 4:30-9:00	-	-
Runteli	5.7.13	-	-	-
Taatanperä	5.7.13	-	-	-
Välimaa	11.6.13	-	-	-
Väliräme	4.7.13	-	-	-

3. TULOKSET

3.1 Korkiamaa

Korkiamaan suunniteltu Oulun kaupungin ylijäämämaiden sijoitusalue (pinta-ala noin 3,4 ha) sijaitsee noin 6 km Yli-Iin keskustasta itään. Alueelle tehtiin lyhyt tarkastuskäynti soraottokuoppien sekä sijoitusalueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevan suon luonnontilan selvittämiseksi. Lammet eivät ole luonnontilaisia, eikä niissä havaittu erityishuomiota vaativaa kasvilajistoa.

Kuva 1. Vanhat suorakuopat.

Suunnitellun ylijäämämaiden sijoituspaikan lounaispuolella sijaitsevalla suolla on noin 40x20 m kokoinen lettoalue. Letto on suurimmaksi osaksi *Revolvens*-lettoa. Paikoin tavattiin lisäksi *Scorpidium*-leton indikaattoria lettolierosammalta. Rimpileton yleisimmät lajit ovat villapääluikka, luh-tavilla ja jouhisara. Alueen pohjoisosassa havaittiin muutaman neliömetrin kokoinen velttosara-esiintymä. Sammaleista tavattiin lähinnä rimpisirppisammalta, lettosirppisammalta, kultasirppisammalta, pohjanrahkasammalta ja kalvakkarahkasammalta.

Kuva 2. Lettosuota suunnitellun ylijäämämaiden sijoituspaikan lounaispuolella.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita.

Luonnontilaisia tai uhanalaisia luontotyyppisiä ei tavattu Korkiamaan selvitysalueella. Alueen rajauksen ulkopuolella lounaassa esiintyy noin 40x20 m alalla rimpilettoa (Etelä-Suomi: äärimmäisen uhanalainen, CR) koordinaatit: kkj 7253058:3451910 – 7253036:3451910. Letossa havaittiin valtakunnallisella tasolla silmälläpidettävää (NT) velttosaraa (*Carex laxa*) sekä Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin (EVA) kuuluvaa pohjanrahkasammalta (*Sphagnum subfulvum*).

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Selvitysalueella ei ole maisemallisia erityispiirteitä eikä alueella havaittu merkkejä virkistyskäytöstä.

3.2 Letto

3.2.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Leton suunniteltu ylijäämämaiden sijoitusalue (pinta-ala noin 8 ha) sijaitsee noin 5 km Oulunsalon keskustasta itään. Etäisyys selvitysalueen ja Kempeleenlahden rannikon välissä on noin 0,7-1 km. Selvitysalueen metsäisen pohjoisosan läpi virtaa voimakkaasti perattu Salmioja ja alueen lounaisosa rajoittuu Letontiehen. Salmiojan rantakasvillisuus on luonnontilaisen kaltainen. Lajistona on järviruokoa, rantamataraa, terttualpia, rentukkaa ja suoputkea.

Kuva 3. Salmioja.

Selvitysalueen pohjoisosan puustona on nuorehkoa harmaaleppää ja koivua. Nuorehko metsä on kasvanut joko hakatun metsän tai vanhan pellon tilalle. Kenttäkasvillisuuden lajistoon kuuluu mesiangervo, korpikastikka, nurmilauha, lehtovirmajuuri, suo-orvokki, isotalvikki ja mesimarja.

Kuva 4. Lehtimetsää ja luhtaisuuteen viittaavaa kasvillisuutta selvitysalueen pohjoisosassa.

Koillisosan lehtimetsä on hieskoivuvaltainen. Puusto ei ole luonnontilaista vaan se on kasvanut joko hakatun metsän tai vanhan pellon tilalle. Siihen viittaa lahoppuun puuttuminen sekä puuston ikä ja lajisto. Kenttäkasvillisuudessa esiintyy nurmilauhaa, lehtonurmikkaa, isotalvikkia ja lillukkaa. Sammalistossa tavattiin seinäsammalta.

Kuva 5. Hieskoivuvaltainen metsäalue.

Leton selvitysalueen pohjoisosan lehtometsän lomassa on aukkoista paju- ja avoluhtaa (PaL). Pensaskerroksessa kasvaa kiiltopajua ja harmaalepän taimia. Kenttäkasvillisuuden lajistona on järviruokoa, suoputkia, kurjenjalkaa, mesiangervoa, luhtalitukkaa ja rantanätkelmää. Sammalistossa tavataan luhtakuirisammalta ja okarahkasammalta.

Kuva 6. Paju- ja avoluhtaa.

Selvitysalueen eteläosan pohjoisosassa esiintyvä pensaikkoluhta on melko aukkoinen. Ruovikon seassa kasvaneet hieskoivun taimet ovat korkeudeltaan noin 1-3 metriä. Etelämmäksi tultaessa hieskoivujen latvakorkeus kasvaa ja alue muuttuu lehtomaiseksi.

Kuva 7. Pensaikkoluhtaa selvitysalueen eteläosassa.

Alueen eteläpäädyssä esiintyy pienehköllä alalla kuivahkoa kangasmetsää. Puuston päälajina on mänty ja seassa kasvaa hieskoivua. Pensaskerroksessa esiintyy katajaa, virpapajua sekä pihlajan taimia. Muu lajistoa on puolukkaa, mustikkaa, metsälauhaa, ruohokanukkaa, korpikastikkaa, kultapiiskua ja seinäsammalta.

Kuva 8. Kuivahkoa kangasmetsää selvitysalueen eteläpäädyssä.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita. Selvitysalueen luonnontilaisen kaltaiset pensaikkoluhtat ja pajuluhtat on luokiteltu Etelä-Suomessa silmälapidettäväksi (NT). Leton selvitysalueella ei havaittu suojelustatusta omaavia kasvilajeja.

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Salmiojan eteläpuolella kulkee kävelyreitti. Ojan etelä- ja pohjoispuolella on havaittu ansoja. Osa on vanhoja, lahopuisia ansoja. Ojan eteläpuolella tavattiin lisäksi kaksi käytössä olevaa ansaa, joissa oli haaskana haukea sekä jäniksen osia. Muilta osin selvitysalue on peitteinen ja vaikeakulkuinen, eikä sillä ole maisemallisia erityispiirteitä.

Kuva 9. Ansoja Salmiojan ranta-alueella.

3.2.2 Linnusto

Kevätmuuttolaskenta

Kevätmuuttolaskennan aikana ilman lämpötila oli + 3–8 astetta. Ilma oli puolipilvinen, mutta poutainen ja lähes tyyni. Näkyvyys ja kuuluvuus olivat hyvät. Lintujen kerääntymät olivat vähäisiä. Laskennassa havaittiin kuusi lintulajia, joiden yhteenlaskettu yksilömäärä oli 25. Muuttolaskennassa runsaslukuisimmat lajit olivat räkättirastas ja västäräkki, joiden kokonaismäärä oli 15. Liroja havaittiin neljän yksilön parvi ja kaksi valkovikloa lepäili Salmiojan varrella.

Leton kevätmuutonaikainen linnustollinen arvo yhden laskentapäivän perusteella on vähäinen. Laskentapäivän ajankohtana 9.5.2013 Oulun seudun rannikolla oli meneillään useiden kahlaajalajien mm. lirojen, suokukkojen ja mustaviklojen sekä vesilintulajien päämuuttopäivä. Leton tutkimusalueelta puuttuvat laajemmat avoalueet, joihin muuttolinnut kerääntyvät lepäilemään. Tutkimusalueen läpi virtaavan Salmiojan vesirajassa ruokailee yksittäisiä tai pieniä parvia muuttolintuja ja paikallisia kahlaajia.

**Taulukko 2. Leton 9.5.2013 kevätmuutonaikaisessa laskennassa muuttaviksi tulkitut lintulajit ja yksilömäärät. EU = Lintudirektiivin liitteen I laji, Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu lintulaji, EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji. AU = Alueellisesti uhanalainen laji. Varsinaiset suolin-
tulajit (Väisänen ym. 1998) alleviivattu.**

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Yksilömäärä
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>					1
<u>Valkoviklo</u>	<i>Tringa nebularia</i>			x		2
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>					3
<u>Liro</u>	<i>Tringa glareola</i>	x		x	x	4
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>					7
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>					8
YHTEENSÄ		1	-	2	1	25

Pesimälinnustokartoitus

Pesimälinnustolaskennan aikana ilma oli kirkas ja lämpötila +10 - 16 astetta. Ilma oli lähes tyyni koko lintulaskennan ajan ja lintujen lauluaktiivisuus oli hyvä.

Letossa havaittiin pesivän 18 lintulajia, joiden kokonaisparimäärä oli 40 ja tiheys 494 paria/km². Pesimälinnuston suojelupistearvo oli 4,11, josta suojelullisesti merkittävien lajien osuus oli 9,5 % (0,39). Suojelullisesti merkittäviä lajeja olivat tavi (EVA) ja punavarpunen (NT), joiden parimäärä oli kaksi. Yleiset metsien lintulajit (Väisänen ym. 1998) pajulintu ja peippo olivat Leton runsaslukuisimmat pesivät lintulajit.

Taulukko 3. Leton 22.5.2013 kartoituslaskennassa havaittujen lintujen parimäärät ja suojelupistearvot (Asanti ym. 2003). EU = Lintudirektiivin liitteen I laji, Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä), EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastoalaji, AU = Alueellisesti uhanalainen laji. Varsinaiset suolintulajit (Väisänen ym. 1998) on alleviivattu.

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Pari- määrä	Suojelu- pisteet
Tavi	<i>Anas crecca</i>			x		1	0,25
Fasaani	<i>Phasianus colchicus</i>					1	0,62
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>					1	0,40
Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>					1	0,25
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>					1	0,38
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>					1	0,13
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>					1	0,18
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>					2	0,15
Lehtokerttu	<i>Sylvia borin</i>					1	0,13
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>					14	0,32
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>					2	0,16
Sinitiainen	<i>Parus caeruleus</i>					1	0,10
Talitiainen	<i>Parus major</i>					1	0,13
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>					5	0,22
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>					2	0,24
Urpiainen	<i>Carduelis flammea</i>					2	0,18
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>		NT			1	0,14
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>					2	0,13
YHTEENSÄ		-	1	1	-	40	4,11

Kuva 10. Suojelullisesti merkittävien lintulajien reviirit Leton selvitysalueella. (karttopohja © Maanmittauslaitoksen avoimen maastotietokannan aineisto 8/2013)

Syysmuuttolaskenta

Syysmuuttolaskenta tehtiin 1.9.2013 kello 08.30–10.20. Selvitysalueella kierreltiin avoalueiden ympäristössä ja kirjattiin havainnot ylös karttapohjalle. Kaikki havainnot kirjattiin ylös yksilöinä. Selvitysalueen rajauksen ulkopuolisia havaintoja ei ole huomioitu laskennassa. Sääolosuhteet olivat kohtalaiset. 1.9 ilman lämpötila oli + 3 – 8 astetta. Ilma oli puolipilvinen, mutta poutainen ja lähes tyyni.

Syysmuuttolaskennassa ei havaittu muuttaviksi tulkittuja lintulajeja. Selvitysalueella havaittiin paikallisena pienehkö tiaisparvi, jossa oli tali-, sini- ja hömötiaisia. Paikallisena havaittiin myös kaksi punarintaa ja käpytikka. Leton selvitysalueelta puuttuvat laaja-alaiset avoalueet, joihin muuttolinnut kerääntyvät mielellään lepäilemään. Selvitysalueen läpi kulkevan Salmiojan varrella lepäilee satunnaisesti yksittäisiä kahlaajia ja vesilintuja. Leton syysmuutonaikainen linnustollinen arvo yhden laskentapäivän perusteella on vähäinen.

3.3 Leuventie

3.3.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus

Leuventien suunniteltu ylijäämämaiden sijoitusalue (pinta-ala noin 8 ha) sijaitsee Isolla Leuan-suolla Leuventien varressa noin 2,3 km Yli-Iin keskustasta koilliseen. Selvitysalue on kauttaaltaan ojitettu ja suurimmaksi osaksi puustoinen. Alueella tavatut luontotyytit ovat isovarpuämemuuttumaa ja turvekangasta. Isovarpuämemuuttuman (IRmu) puustona on noin 7-10 m korkeaa mäntyä. Kenttäkasvillisuudessa tavataan suopursua, juolukkaa, vaivaiskoivua, suokukkaa, pallosaraa ja hillaa. Sammalistossa esiintyy lähinnä jokasuonrahkasammalta, varvikkorahkasammalta ja seinäsammalta.

Kuva 11. Isovarpuämemuuttumaa Leuventien selvitysalueella.

Turvekankaat (Tkg) ovat varsinkin sammallajistoltaan voimakkaammin muuttuneita. Rahkasammalien osuus pohjakasvillisuudesta on vähentynyt ja lehtisammaleiden osuus (mm. seinäsammal, isokarhun- ja rämekarhunsammal) kasvanut. Selvitysalueen itäosan turvekankailla kasvaa melko samanlainen kenttäkasvillisuus kuin rämemuuttumalla. Alueen länsiosan turvekankaan kenttäkasvillisuutta hallitsee runsas vaivaiskoivikko. Lisäksi esiintyy rämekarhunsammalta, isokarhunsammalta, suokukkaa ja tupasvillaa. Mäntyä kasvaa lännessä vain harvakseltaan. Puusto on hieskoivua ja paikoin seassa kasvaa harvakseltaan mäntyä.

Kuva 12. Turvekankaan kenttäkasvillisuutta hallitsee runsas vaivaiskoivikko.

Kuva 13. Hieskoivuvaltainen turvekangas.

Erytishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita. Alue on kauttaaltaan ojitettu, eikä siellä tavattu luonnontilaisia tai uhanalaisia luontotyyppisiä, eikä erityishuomiota vaativaa kasvilajistoa.

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä virkistyskäytöstä. Alue on melko peitteinen, eikä sillä on maisemallisia erityispiirteitä.

3.3.2 Linnusto

Pesimälinnusto

Kartoituslaskennan aikana ilma oli kirkas ja lämpötila +9 – 15 astetta. Ilma oli lähes tyyni koko lintulaskennan ajan ja lintujen lauluaktiivisuus oli hyvä.

Leuvantien selvitysalueella havaittiin pesivän kahdeksan lintulajia, joiden kokonaisparimäärä oli 16 ja tiheys 200 paria/km². Pesimälinnuston suojelupistearvo oli 0,92. Suojelullisesti merkittäviä lintulajeja tai suolintulajeja ei havaittu Leuvantien kohteella. Leuvantien selvitysalueen ulkopuolella, länsirajan tuntumassa, lauloi pohjansirkku (VU) aktiivisesti reviirillään.

Taulukko 4. Leuvansuon kartoituslaskennassa 24.5.2013 havaittujen lintujen parimäärät ja suojelupisteet (Asanti ym. 2003). EU = Lintudirektiivin liitteen I laji, Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä), EVA = Suomen kansainvälinen erityisvasuulaji, AU = Alueellisesti uhanalainen laji. Varsinaiset suolintulajit (Väisänen ym. 1998) on alleviivattu.

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Pari- määrä	Suojelu- pisteet
Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>					2	0,11
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>					1	0,12
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>					1	0,09
Hernekerttu	<i>Sylvia curruca</i>					1	0,11
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>					5	0,15
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>					1	0,10
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>					4	0,18
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>					1	0,06
YHTEENSÄ		-	-	-	-	16	0,92

3.4 Oritkari

Oritkarin suunniteltu ylijäämämaiden sijoitusalue (pinta-ala noin 17 ha) sijaitsee Oulun Oritkarin satamaan johtavan tien varrella vesialueella.

3.4.1 Linnusto

Kevätmuutto

Ensimmäisen kevätmuuttolaskentapäivän 25.4. aikana lämpötila oli + 0 – 3 astetta. Ilma oli kir- kas ja tyyni. Toisessa kevätmuuttolaskennassa 12.5 ilman lämpötila oli +4 - +7 astetta ja sää oli pilvinen. Lintulaskennan aikana tuuli vaihteli tyynen ja heikon länsituulen välillä. Näkyvyys ja kuuluvuus molempina kevätmuuton laskentapäivinä olivat hyvät.

Kevätmuuttolaskennoissa havaittiin laskentakohteella lepäileviä muuttolintuja kohtalaisesti. Las- kennoissa havaittiin 25 lintulajia, joiden yhteenlaskettu yksilömäärä oli 152. Suojelullisesti mer- kittäviä lajeja oli 15, mutta lajikohtaiset kertymämäärät olivat vähäisiä. Muuttolaskennassa run- saslukuisin laji oli liro, joiden muuttava kokonaismäärä oli 16. Suurimmat muuttoparvet oli 10 kalatiiran parvi, 10 liron parvi ja 7 kuikan parvi. Muuttolintujen kerääntymistä laskenta-alueelle häiritsi Oritkarin suunnittelualueella meneillään oleva pengerrystyömaa.

Oritkarin tutkimusalue on pinta-alaltaan pieni osa huomattavasti laaja-alaisempaa Kempeleenlah- tea, jossa lepäilee laskentakohteeseen verrattuna moninkertainen määrä muuttolintuja. Tutki- musalueen ranta on suurimmaksi osaksi rakennettua karua kivikkorantaa, joka ei ole etenkin puolisu- keltajatorsille tai kahlaajille mieluista ruokailu- ja lepäilyaluetta.

Kevätmuuttolaskennoissa havaittiin laskentakohteella lepäileviä muuttolintuja kohtalaisesti. Las- kennoissa havaittiin 25 lintulajia, joiden yhteenlaskettu yksilömäärä oli 152. Suojelullisesti mer- kittäviä lajeja oli 15, mutta lajikohtaiset kertymämäärät olivat vähäisiä. Muuttolintujen kerään- tymistä laskenta-alueelle häiritsi Oritkarin suunnittelualueella meneillään oleva pengerrystyömaa.

Taulukko 5. Oritkarin 25.4.2013 ja 12.5.2013 kevätmuutonaikaisissa laskennoissa muuttaviksi tulkitut lintulajit ja yksilömäärät (Ym). EU = Lintudirektiivin liitteen I laji, Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu lintulaji (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä), EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji, AU = Alueellisesti uhanalainen laji (keskiboreaalin vyöhyke, Pohjanmaa 3a).

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Ym 25.4	Ym 12.5
Merihanhi	<i>Anser anser</i>					3	1
Ristisorsa	<i>Tadorna tadorna</i>		VU			2	-
Haapana	<i>Anas penelope</i>			x		-	2
Harmaasorsa	<i>Anas strepera</i>					-	2
Tavi	<i>Anas crecca</i>			x		6	3
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>					5	2
Lapasorsa	<i>Anas clypeata</i>					-	2
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>		VU	x		-	2
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>		NT	x		4	3
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>	x				-	7
Ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i>	x				-	1
Meriharakka	<i>Haematopus ostralegus</i>					-	8
Töyhtöhyyppä	<i>Vanellus vanellus</i>					8	2
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>			x		2	-
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>		NT	x		-	2
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>			x		-	3
Liro	<i>Tringa glareola</i>	x		x	x	-	16
Punajalkaviklo	<i>Tringa totanus</i>		NT			-	5
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>		NT			7	-
Kalalokki	<i>Larus canus</i>					6	6
Pikkulokki	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	x		x		-	4
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	x		x		-	10
Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>					6	-
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>					3	12
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>					7	-
YHTEENSÄ		5	6	10	1	59	93

Pesimälinnustokartoitus

25.5.2013 ilma oli kirkas ja lämpötila +11 – 17 astetta. Heikko lounaistuuli ei häirinnyt lintulaskentaa ja lintujen lauluaktiivisuus oli hyvä. 12.6.2013 ilman lämpötila oli +5 – 10 astetta ja sää oli puolipilvinen. Heikko pohjoistuuli ja koleahko aamu heikensivät hieman laululintujen aktiivisuutta.

Oritkarissa havaittiin pesivänä 19 lintulajia, joiden kokonaisparimäärä oli 52. Pesimälinnuston suojelupistearvo oli 11.17, josta suojelullisesti merkittävien lajien osuus oli 83,2 % (9,29). Suomen uhanalaisuusluokituksessa vaarantuneiksi (VU) luokiteltujen tukkasotkan, törmäpääskyn, keltavästäräkin ja kivitaskun osuus kokonaisparimäärästä oli noin 42 % (22 paria). Runsaslukuisimmat pesivät lintulajit olivat törmäpääsky (VU) ja lapintiira (EU). Törmäpääskyjen yhdyskunnassa pesi 18 paria ja lapintiirujen yhdyskunnassa 7 paria.

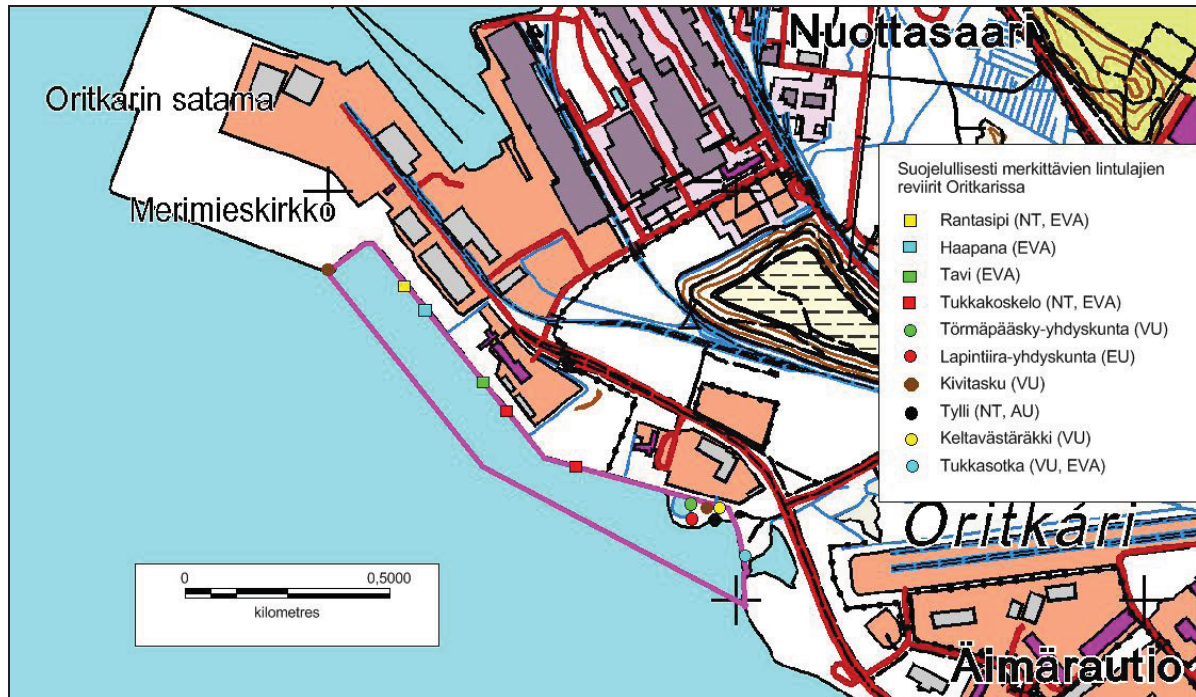
Tutkimusalueen länsiosassa havaittiin neljä Suomen uhanalaisuusluokituksessa erittäin uhanalaiseksi luokiteltua pikkutiiraa (EN, EU) saalistamassa kaloja. Karikukko (VU, EVA) lepäili alueen länsiosaan rakennetulla pengerryksellä. Pikkutiirat ja karikukko eivät pesineet tutkimusalueella.

Suurin osa suojelullisesti merkittävien lajien reviireistä sijaitsi tutkimusalueen itäosassa pengerrytyllä alueella, joka on tutkimuskohteen linnustollisesti arvokkain alue. Tutkimusalueen itäosa rajoittuu laajoihin avoimiin rikkaruohokenttiin, jotka sijaitsevat Poikkimaantien molemmin

puolin. Avomaakentillä pesii useita uhanalaisia lintulajeja (Ylitulkila 2001). Uusilla pengerrysalueilla on mahdollista lisätä uhanalaisten lintujen elinympäristöä, jos rakentamisessa huomioidaan lintujen elinympäristövaatimukset. Lintujen pesimärauhan kannalta on keskeistä rakentaa pengerrysalueet niin, että ihmisten kulkeminen Poikkimaan suunnasta estyy.

Taulukko 6. Oritkarin 25.5.2013 ja 12.6.2013 kiertolaskennoissa havaittujen lintujen parimäärät ja suojelupistearvot (Asanti ym. 2003). EU = Lintudirektiivin liitteen I laji. Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä). EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji. AU = Alueellisesti uhanalainen laji (keskiboreaalin vyöhyke, Pohjanmaa 3a).

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Pari- määrä	Suojelu- pisteet
Haapana	<i>Anas penelope</i>			x		1	0,56
Tavi	<i>Anas crecca</i>			x		1	0,25
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>					1	0,30
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>		VU	x		1	0,29
Tukkakoskelo	<i>Mergus serrator</i>		NT	x		2	0,97
Tylli	<i>Charadrius hiaticula</i>		NT		x	1	1,35
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>		NT	x		1	0,17
Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>	x				7	1,56
Törmäpääsky	<i>Riparia riparia</i>		VU			18	3,33
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>		VU			1	0,13
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>					2	0,21
Kivitasuku	<i>Oenanthe oenanthe</i>		VU			2	0,68
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>					2	0,16
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>					2	0,15
Ruokokerttunen	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>					2	0,18
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>					3	0,11
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>					2	0,49
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>					1	0,07
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>					2	0,21
YHTEENSÄ		1	7	5	1	52	11,17

Kuva 14. Suojelullisesti merkittävien lintulajien reviirit Oritkarin selvitysalueella (karttapohja © Maanmittauslaitoksen avoimen maastotietokannan aineisto 8/2013)

Syysmuuttolaskenta

Syysmuuttolaskennat tehtiin 18.8.2013 kello 08.15 – 12.00, 25.8.2013 kello 08.15 – 13.00 ja 29.9.2013 kello 06.30 – 11.45. Selvitysalue kierrettiin pengerrysalueita ja rantavyöhykettä pitkin ja välillä tähytettiin kaukoputkella avovesialueelle. Kaikki havainnot kirjattiin ylös yksilöinä ja käsiteltiin myös tuloksissa yksilöinä. Selvitysalueen rajauksen ulkopuolisia havaintoja ei ole huomioitu laskennassa.

Sääolosuhteet 18.8 olivat kohtalaiset. Ilma oli puolipilvinen, kohtalaista länsituulta ja lämpötila +11 – 17 astetta. 25.8 ilman lämpötila oli +8 - 16 astetta, sää oli puolipilvinen ja heikkoa etelätuulta. Viimeisessä syysmuuttolaskennassa 29.9 sää oli kirkas/puolipilvinen, tuuli heikkoa ja lämpötila +4 – 8 astetta.

Syysmuuttolaskennoissa havaittiin 23 lintulajia, joiden kokonaisyksilömäärä oli 341. Suurimmat yksilömäärät (183 yksilöä) havaittiin 25.8 käyntikerralla ja pienimmät (61 yksilöä) 29.9 käyntikerralla. Muuttolaskennassa runsaslukuisimmat lintulajit olivat västäräkki, harmaalokki ja keltävästäräkki. Suojelullisesti merkittäviä lintulajeja oli 12, joista keltävästäräkkien (VU) 32 yksilön hajaparvea voidaan pitää merkittävänä lajikohtaisena kerääntymänä. Vesilintuja havaittiin seitsemän lajia, puolisuikeltajasorsia kolme lajia ja kokosukeltajasorsia neljä lajia. Kahlaajalajeista havaittiin tylli (10 yksilöä), suosirri (3 yksilöä) ja valkoviklo (3 ja 2 yksilöä). Selvitysalueen länsi- ja itäpuolella on kahlaajille huomattavasti mieluisempia lepäilypaikkoja, joissa kahlaajalajeja lepäilee moninkertainen määrä verrattuna selvitysalueeseen. Yksinäinen lumihanhi havaittiin 25.8 pengerrysalueilla lepäilemässä harmaalokkien seurassa. Lumihanhi ei kuulu Suomen säännölliseen pesimälinnustoon, mutta yksittäisiä havaintoja lumihanhesta tehdään aika-ajoin (Lintuatlas 2010).

Muuttolintujen kerääntymistä laskenta-alueelle häiritsi Oritkarin suunnittelualueella meneillään oleva pengerrystyömaa, mutta toisaalta uudet pengerrysalueet lisäävät muuttolintujen lepäilypaikkoja laskentakohteella. Oritkarin selvitysalue on pinta-alaltaan pieni osa huomattavasti laajalaisempaa Kempeleenlahtea, jossa lepäilee laskentakohteeseen verrattuna moninkertainen määrä muuttolintuja. Selvitysalueen ranta on suurimmaksi osaksi rakennettua karua kivikkorantaa, joka ei ole etenkin puolisuikeltajasorsille tai kahlaajille erityisen mieluista ruokailu- ja lepäilyaluetta.

Taulukko 7. Oritkarin 18.8.2013, 25.8.2013 ja 29.9.2013 syysmuutonaikaisissa laskennoissa muuttaviksi tulkitut lintulajit ja yksilömäärät. EU = Lintudirektiivin liitteen I laji. Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu lintulaji (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä). EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji. AU = Alueellisesti uhanalainen laji (keskiboreaalin vyöhyke, Pohjanmaa 3a).

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Yksilö- määrä 18.8.	Yksilö- määrä 25.8.	Yksilö- määrä 29.9
Merihanhi	<i>Anser anser</i>					11	-	-
Lumihanhi	<i>Anser caerulescens</i>					-	1	-
Tavi	<i>Anas crecca</i>			x		12	-	-
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>					-	1	10
Jouhisorsa	<i>Anas acuta</i>		VU			-	3	-
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>		VU	x		8	7	-
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>			x		1	4	-
Uivelo	<i>Mergellus albellus</i>	x		x		-	3	4
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>		NT	x		3	-	14
Merimetso	<i>Phalacrocorax carbo</i>					-	1	-
Tylli	<i>Charadrius hiaticula</i>		NT		x	10	-	-
Suosirri	<i>Calidris alpina</i>					3	-	-
Valkoviklo	<i>Tringa nebularia</i>			x		3	2	-
Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>		NT			3	-	-
Kalalokki	<i>Larus canus</i>					1	5	-
Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>		VU	x		-	1	-
Harmaalokki	<i>Larus argentatus</i>					14	53	7
Merilokki	<i>Larus marinus</i>					1	3	1
Kiuru	<i>Alauda arvensis</i>					2	-	-
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>		NT			3	5	-
Keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>		VU			5	32	-
Västääräkki	<i>Motacilla alba</i>					17	58	-
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>					-	4	25
YHTEENSÄ		1	8	7	1	97	183	61

Oritkarin linnustoselvityksen yhteydessä kysyttiin Veli-Matti Pakaselta linnustotietoja alueelta. Veli-Matti Pakanen on seurannut Oritkarin alueen uhanalaisia lajeja vuodesta 1998 ELY-keskuksen uhanalaisten lajien vuosittaisen seurannan ja yliopiston tutkimuksen puitteissa. Pakasen mukaan suunnitellulla ylijäämämaiden sijoitusalueella ei ole tiedossa uhanalaisten lajien pesimäpaikkoja (sähköpostikeskustelu 15.5.2013).

3.5 Palokangas

3.5.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Palokankaan suunniteltu ylijäämämaiden sijoitusalue (noin 22 ha) sijaitsee Oulunsalon kunnan taajamasta noin 3 km luoteeseen. Alue on suurimmaksi osaksi ojitettua, soistunutta kangasmet-sää sekä mäntykangasta.

Alueen ohutturpeisten kangasrämeiden (KgR) puustona on mäntyä, seassa kasvaa paikka paikoin hieskoivua. Kenttäkerroksessa tavataan suopursua, vaivaiskoivua, juolukkaa, vaiveroa, kanervaa, mustikkaa, variksenmarjaa, hillaa ja pallosaraa. Pohjakerroksen lajistoa on seinäsammal, kangaskynsisammal, kangasrahkasammal, kerrossammal, jokasuonrahkasammal, varvikkorahkasammal, valkoporonjäkäle ja harmaaporonjäkäle.

Selvitysalueen kaakkoisosassa esiintyy kangasrämeen kasvillisuuden seassa rehevyyttä indikoivaa lajistoa, kuten kuusta, haavan taimia, pihlajaa ja virpapajua.

Kuva 15. Kangasrämettä Palokankaan selvitysalueella.

Selvitysalueen mäntykankaat ovat lähinnä puolukkatyyppin (VT) kuivahkoja kankaita sekä kanervatyyppin (CT) kuivia kankaita. Kuviot vaihtelevat melko pienalaisesti. Mäntykankaitten valtalajeina ovat puolukka, kanerva, variksenmarja, palleroporonjäkälä, harmaaporonjäkälä ja seinäsamal.

Kuva 16. Kuivalla kankaalla kasvaa poronjäkäliä.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita. Alueen metsäluontotyypeistä kuivat kankaat luokitellaan Etelä-Suomessa vaarantuneiksi (VU) ja kuivahkot kankaat silmälläpidettäväksi (NT). Alueen kangasmetsät ovat metsätalouskäytössä, joten niiden edustavuus on heikentynyt. Selvitysalueella ei havaittu suojelustatusta omaavia kasvilajeja.

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Selvitysalue on peitteinen, eikä siinä ole maisemallisia erityispiirteitä. Merkkejä virkistyskäytöstä ei havaittu.

3.6 Pyyryväissuo

3.6.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Pyyryväissuon suunniteltu ylijäämämaiden sijoitusalue (pinta-ala noin 43 ha) sijaitsee noin 10 km etäisyydellä Oulun keskustasta koilliseen. Selvitysalueetta ympäröivät metsäiset ojitusalueet. Alueen kaakkoisosa rajoittuu Pyyryväisselän kankaaseen, jossa sijaitsee ajoharjoittelurata sekä Kii-

mingin yrityspuisto. Selvitysalueen keskiosan läpi kulkee oja. Suon pohjoisosa on puustoinen ja pääosin vesitaloudeltaan ja kasvillisuudeltaan melko voimakkaasti muuttunut. Alueen yleisimmät luontotyypit ovat varputurvekangas (Vrtkg) ja rämekuivakko (Rku). Varputurvekankaan yleisimmät putkilokasvit ovat vaivaiskoivu, juolukka, tupasvilla ja variksenmarja. Sammalista leimaa seinäsammal. Alueen rämemuuttumia leimaa runsaat vaivaiskoivikot. Kuivakon sammalistossa tavataan seinäsammalen ohella vielä suolle tyypillisiä rahkasammalia kuten jokasuonrahkasammalta, punarahkasammalta ja ruskorahkasammalta.

Kuva 17. Varputurvekangasta selvitysalueen pohjoisosassa.

Suon pohjoisosassa esiintyy turvekankaitten lomassa paikoin luhtaisuutta. Pienehköillä luonnontilaisen kaltaisilla alueilla kasvillisuus on luhtaisen rimpinevan (luhRiN) sekä paikoin koivuluhdan (KoLu) kaltainen. Puustoa leimaa hieskoivu. Kenttäkasvillisuudessa kasvaa raatetta, kurjenjalkaa, järvikortetta, harmaasaraa, äimäsaraa ja korpikastikkaa. Sammalistossa esiintyy sararahkasammalta sekä paikoin okarahkasammalta.

Kuva 18. Luhtaisen rimpinevan kasvillisuutta.

Selvitysalueen pohjoisosassa on kaksi kivennäismaasaarekettä, joilla tavattiin tuoretta puolukka-mustikkatyypin (VMT) kangasmetsää. Kangasmetsän yleisimmät lajit ovat mustikka, puolukka, seinäsammal ja kerrossammal. Puustona on kuusta, mäntyä sekä koivua. Kangasmetsät ovat metsätalouskäytössä ja lahoppuuta on melko vähän.

Kuva 19. Selvitysalueen pohjoisosassa esiintyy tuoretta kangasmetsää.

Selvitysalueen eteläosan suoalue on reunoiltaan ojien läheisyydestä kuivahtanut ja kasvillisuudeltaan eriasteisesti muuttunut. Näillä reuna-alueilla tavattiin vaivaiskoivuräme- ja rahkarämemuuttumia sekä suursaraneva-, lyhytkorsineva- ja rimpinevakuivakkoja. Suon keskiosassa esiintyy luonnontilaisen kaltaista lyhytkorsinevaa, Sphagnum-rimpinevaa sekä rahkarämettä.

Vaivaiskoivurämeen (VkR) kenttäkerroksen valtalajeina on vaivaiskoivu ja jokasuonrahkasammal. Puustona on mäntyä. Rahkarämeen (RaR) lajistoon kuuluvat variksenmarja, suokukka, pyöreälehtikihokki, hilla, ruskorahkasammal, punarahkasammal, vaivaiskoivu, vaivero sekä kitukasvuisia mänty-yksilöitä. Variksenmarjarahkarämeen (VaRaR) kenttäkerroksen päälajeina on variksenmarja. Rämemuuttumissa turpeen kuivumisesta johtuvat muutokset kasvillisuudessa ovat yleensä rahkasammaleiden peittävyuden väheneminen ja metsäsammaleiden, kuten seinäsammalen ja karhusammaleiden, peittävyuden lisääntyminen.

Pyyryväissuon suursaraneva-laikkujen (SN) kenttäkasvillisuuden päälajeina ovat pullo- ja jouhisara. Pohjakerroksessa tavataan lähinnä sara- ja jokasuonrahkasammalta. Oligotrofisen lyhytkorsinevan (OILkN) lajistoa ovat tupasvilla, tupasluikka, suokukka, jokasuonrahkasammal sekä harvemmin kalvakkarahkasammal. Eteläisen avosualueen pohjoisosan kuivahtaneilla rimpineva-alueilla tavataan mutasaraa, vaaleasaraa ja tupasluikkaa. Yleisimmät sammalet ovat vajorahkasammal, kalvakkarahkasammal ja sararahkasammal. Avosualueen keskiosassa esiintyvän lyhytkorsinevan lomassa tavattiin oligotrofista Sphagnum-rimpinevaa (OISphRiN). Sphagnum-rimpinevan lajistoa on vajorahkasammalta, leväkköä ja riippasaraa.

Kuva 20. Rahkarämettä.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita.

Selvitysalueella tavatuista luonnontilaisen kaltaisista luontotyypeistä minerotrofiset lyhytkorsinevat ovat Oulussa (Etelä-Suomi) luokiteltu vaarantuneiksi (VU). Rimpinevat ovat silmälläpidettäviä (NT). Rahkarämeet eivät ole uhanalaisia Oulun alueella. Muita uhanalaisia tai lailla suojeltuja luontotyyppisiä tai suojelustatuksen omaavia kasvilajeja ei selvitysalueella havaittu.

Kuivahtaneessa rimpinevassa tavattiin vaaleasaraa (*Carex livida*), joka kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin.

Kuva 21. Vaaleasaraesiintymä (*Carex livida*)

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä virkistyskäytöstä. Alueen eteläosan rahkarämemättäillä kasvaa jonkin verran hillaa. Suhteellisen pienen määrän takia suon marjastusarvon arvioidaan kuitenkin olevan vähäinen. Selvitysalueen pohjoisosa on peitteinen ja vaikeakulkuinen. Alueen eteläosalla on erämainen suomalaisema.

3.6.2 Linnusto

Pesimälinnusto

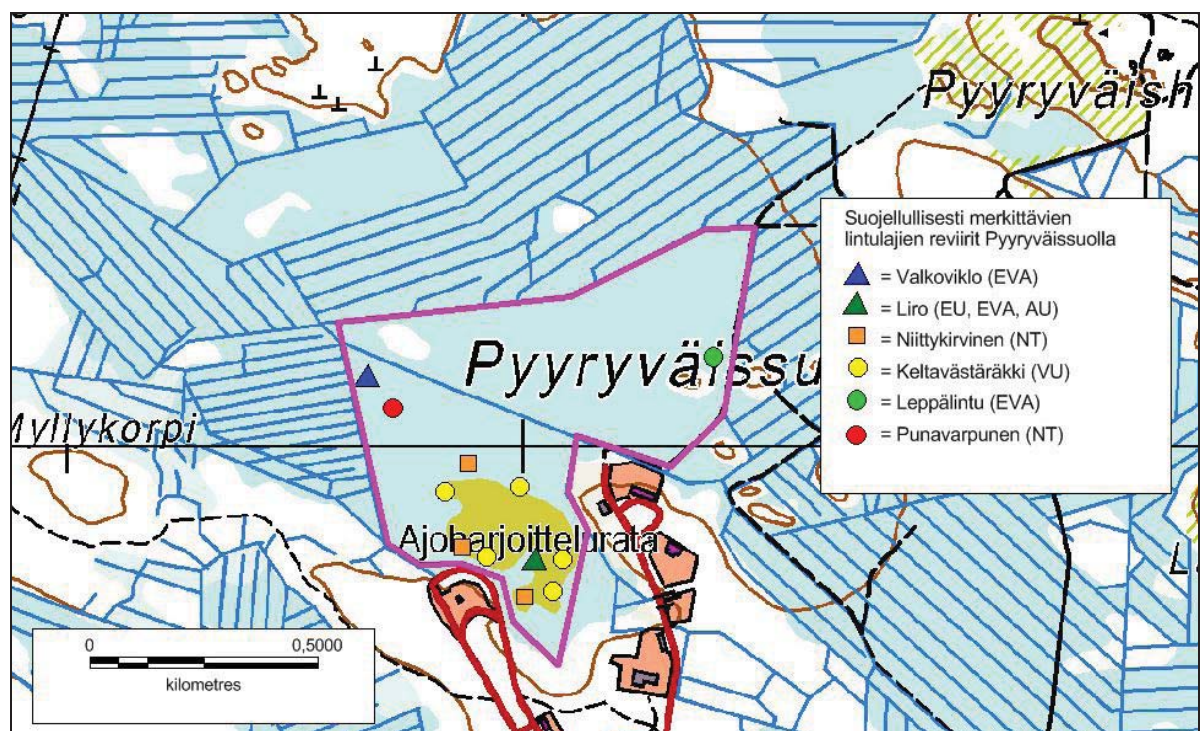
Kartoituslaskennan aikana ilma oli kirkas ja lämpötila +10 - 15 astetta. Laskennan alussa tuuli oli heikkoa, mutta loppupuolella muuttui navakaksi kaakkoistuuleksi. Lintujen kuuluvuutta tuulisuus heikensi hieman laskennan loppupuolella. Lintujen lauluaktiivisuus oli hyvä.

Pyyryväissuolla havaittiin pesivän 21 lintulajia, joiden kokonaisparimäärä oli 58 ja tiheys 134 paria/km². Pesimälinnuston suojelupistearvo oli 8,07, josta suojelullisesti merkittävien lajien osuus oli 35,4 % (2,86). Suojelullisesti merkittäviä lajeja olivat valkoviklo, liro, niittykirvinen, keltavästäräkki, leppälintu ja punavarpunen, joiden parimäärä oli 12. Suolintulajeja (Väisänen ym. 1998) olivat valkoviklo, liro, niittykirvinen ja keltavästäräkki. Yleiset metsien lintulajit (Väisänen ym. 1998) pajulintu, peippo ja metsäkirvinen olivat Pyyryväissuon runsaslukuisimmat pesivät lintulajit.

Pyyryväissuon eteläosassa sijaitseva avosualue reunavyöhykkeineen on tutkimuskohteen linnustollisesti arvokkain alue. Avosuolla pesi mm. viisi paria keltavästäräkkejä (VU), kolme paria niittykirvisiä (NT) ja yksi pari punavarpusia (NT).

Taulukko 8. Pyyryväissuon kartoituslaskennassa 26.5.2013 havaittujen lintujen parimäärät ja suojelupistearvot (Asanti ym. 2003). EU = Lintudirektiivin liitteen I laji, Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä), EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji, AU = Alueellisesti uhanalainen laji. Varsinaiset suolintulajit (Väisänen ym. 1998) on alle-
viivattu.

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Parimäärä	Suojelupisteet
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>					1	0,40
<u>Valkoviklo</u>	<i>Tringa nebularia</i>			x		1	1,38
<u>Liro</u>	<i>Tringa glareola</i>	x		x	x	1	0,54
Käki	<i>Cuculus canorus</i>					1	2,00
Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>					7	0,27
<u>Niittykirvinen</u>	<i>Anthus pratensis</i>		NT			3	0,28
<u>Keltävästäräkki</u>	<i>Motacilla flava</i>		VU			5	0,40
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>					1	0,12
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			x		1	0,12
Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>					2	0,58
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>					1	0,10
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>					2	0,29
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>					2	0,15
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>					15	0,33
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>					1	0,10
Talitiainen	<i>Parus major</i>					1	0,13
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>					7	0,27
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>					2	0,24
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>					2	0,10
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>		NT			1	0,14
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>					1	0,13
YHTEENSÄ		1	2	3	1	58	8,07

Kuva 22. Suojellullisesti merkittävien lintulajien reviirit Pyyryväissuon selvitysalueella (karttapohja © Maanmittauslaitoksen avoimen maastotietokannan aineisto 8/2013)

3.7 Riita-aho

3.7.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Riita-ahon suunniteltu ylijäämämaiden sijoitusalue (pinta-ala noin 9,5 ha) sijaitsee noin 1,5 km Ylikiimingin keskustasta pohjoiseen. Selvitysalue on pääosin luonnontilaisen kaltaista puoliavointa ja avointa suota. Selvitysalueen keskiosaa leimaa oligotrofinen lyhytkorsineva (OILkN). Lyhytkorsinevan yleisimmät lajit ovat jokasuonrahkasammal ja tupasvilla. Lisäksi tavattiin nevasa oligotrofisen Sphagnum-rimpinevan (OISphRiN) lajistosta vajorahkasammal, leväkkö, raate ja riipasara. Siellä täällä on ruskorahkasammalen ja punarahkasammalen muodostamia rahkarämemättäitä (RaR). Mättäillä kasvaa hillaa, suokukkaa, pyöreälehtikihokkia ja rämekarhunsammalta.

Kuva 23. Selvitysalueen keskiosassa esiintyy oligotrofista lyhytkorsinevaa.

Selvitysalueen pohjois-, etelä- ja itäosassa oligotrofinen lyhytkorsineva on rahkoittunut. Rahkoittuminen näyttää olevan luonnollinen prosessi selvitysalueen pohjoispuolella, missä suo vaihtuu luonnollisesti kivennäismaaselänteellä esiintyviin luontotyyppeihin.

Kuva 24. Rahoittunutta oligotrofista lyhytkorsinevaa

Lännessä ja etelässä avosuo rajoittuu ojituksiin. Rahkarämemättäillä kasvaa varsinkin selvitysalueen pohjoisosassa melko runsaasti hillaa. Selvitysalueen kaakkoiskulmassa sijaitsevan kangasmetsäsaarekkeen reunalla on kaistale pallosararämettä (PsR). Pallosararämeen yleisimmät lajit ovat pallosara, jokasuonrahkasammal, suokukka ja hilla.

Kuva 25. Selvitysalueen kaakkoiskulmassa esiintyy pallosararämettä.

Selvitysalueen koillisosassa on kaksi koillisesta lounaaseen kulkevaa rimpinevajuottia (RiN). Rimpinevan yleisin laji on raate. Lisäksi tavattiin pullosaraa, mutasaraa, tupasluikkaa, suokukkaa, leväkköä sekä luhtaisuuden ilmentäjinä järvikortetta ja luhtavillaa. Luhtainen rimpineva on todennäköisesti saanut alkunsa suon koillispuolella sijaitsevalta kivennäismaaharjanteelta suolle virtaavasta pintavedestä. Nykyään kivennäismaaharjanteen reunalla selvitysalueen koillisnurkassa on hiekkaläjitysapaikka eli pintaveden pääsy suolle on estetty. Seurauksena on todennäköisesti rimpinevajuottien kuivuminen ja muuttuminen välipintaiseksi suotyypiksi.

Kuva 26. Rimpinevajuotti

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita.

Minerotrofiset lyhytkorsinevat sekä pallosararämeet ovat Oulussa (Etelä-Suomi) luokiteltu vaarantuneiksi (VU). Rimpinevat ovat silmälläpidettäviä (NT). Rahkarämeet eivät ole uhanalaisia Oulun alueella. Muita uhanalaisia tai lailla suojeltuja luontotyyppisiä tai suojelustatuksen omaavia kasvilajeja ei selvitysalueella havaittu.

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Selvitysalue on luonnontilaista suota, jolla on avoin maisema. Alueen pohjoisosan rahkarämeillä kasvaa runsaasti hillaa eli suolla voi olla marjastusarvoa. Hillakasveissa oli maastokäynnin aikana 13.6.2013 jo marjan alkuja. Hillaa esiintyy lisäksi hieman pienemmässä määrin selvitysalueen eteläosassa.

Suolla harrastetaan ilmeisesti hirvenmetsästystä. Siitä viitteenä on selvitysalueen koillisreunalla sijaitsevat metsästystornit sekä torneihin johtava kävelyura suon reunalla.

3.7.2 Linnusto

Pesimälinnusto

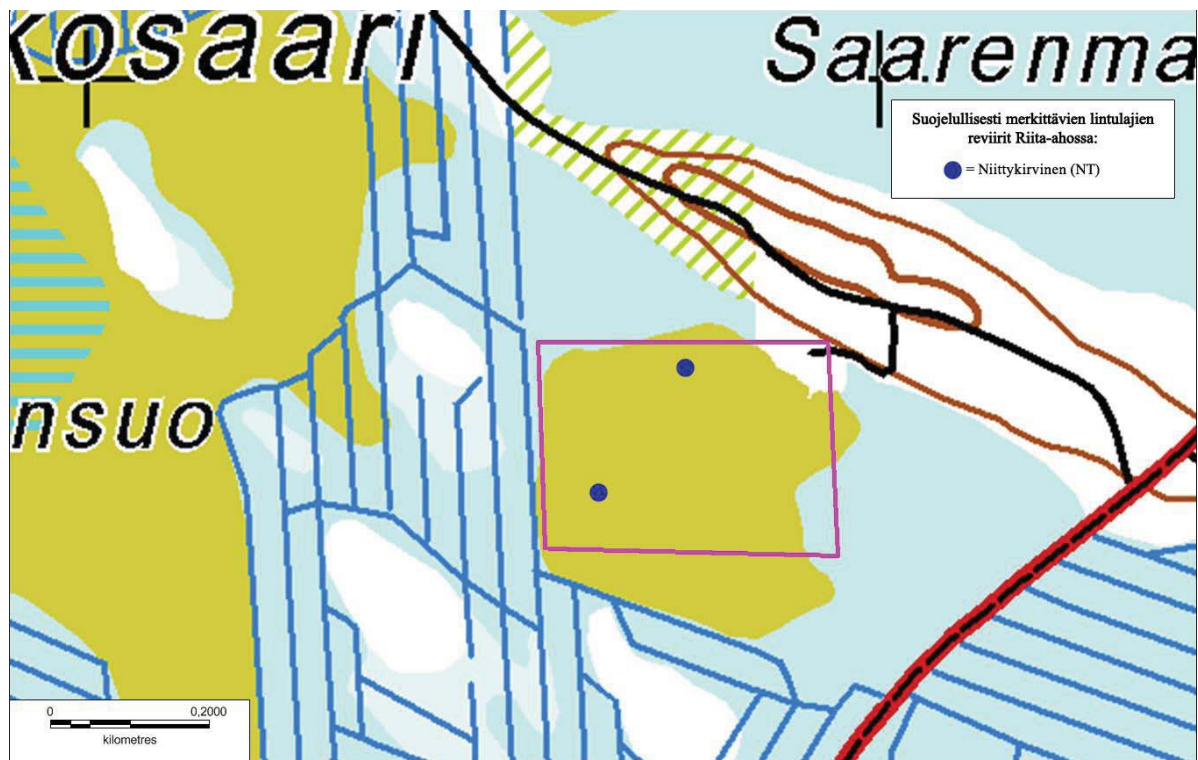
Pesimälinnustolaskennan aikana ilma oli kirkas ja lämpötila +6 - 14 astetta. Ilma oli lähes tyyni koko lintulaskennan ajan ja lintujen lauluaktiivisuus oli hyvä.

Riita-ahossa havaittiin pesivän kuusi lintulajia, joiden kokonaisparimäärä oli yhdeksän ja tiheys 95 paria/km². Pesimälinnuston suojelupistearvo oli 1,00. Suojelullisesti merkittäviin lajeihin ja suolintulajeihin kuuluvan niittykirvisen (NT) parimäärä oli kaksi. Yleiset metsien lintulajit (Väisänen ym. 1998) pajulintu, peippo ja metsäkirvinen pesivät tutkimusalueen reuna-alueilla.

Riita-ahon avosuolla havaittiin pikkukuovipari, joka tulkittiin muuttomatalla lepäileviksi linnuiksi. Avosuolla kierteli myös kuusi haarapääskyä ja seitsemän pikkukäpylinnun parvi, joita ei tulkittu tutkimusalueella pesiviksi lintulajeiksi.

Taulukko 9. Riita-ahon kartoituslaskennassa 23.5.2013 havaittujen lintujen parimäärät ja suojelupistearvot (Asanti ym. 2003). EU = Lintudirektiivin liitteen I laji. Suomi = Suomen uhanalaisuusluokituksessa mainittu laji (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä). EVA = Suomen kansainvälinen erityisvasuulaji. AU = Alueellisesti uhanalainen laji. Varsinaiset suolintulajit (Väisänen ym. 1998) on alleviivattu.

Laji		EU	Suomi	EVA	AU	Parimäärä	Suojelupisteet
Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>					1	0,40
Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>					1	0,07
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>		NT			2	0,21
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>					1	0,13
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>					2	0,08
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>					2	0,11
YHTEENSÄ		-	1	-	-	9	1,00

Kuva 27. Suojelullisesti merkittävien lintulajien reviirit Riita-ahon selvitysalueella (karttaphoja © Maanmittauslaitoksen avoimen maastotietokannan aineisto 8/2013)

3.8 Runteli

3.8.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Runteli sijaitsee noin 5,7 km Haukiputaan keskustasta lounaaseen. Selvitysalue (pinta-ala noin 6,9 ha) käsittää osan etelästä pohjoiseen kulkevan Runtelinharjun länsirinteestä sekä harjun itäpuolella sijaitsevat vanhat soranottoalueet. Ylijäämaita suunnitellaan sijoitettavan Ruhtelinharjun itäpuolella sijaitseviin vanhoihin maa-ainesten ottoalueisiin.

Runtelin harjun yleisin luontotyyppi on variksenmarja-puolukkatyyppin (EVT) kuivahko mäntykangas. Putkilokasvistoa leimaavat mustikka, puolukka, variksenmarja ja vanamo. Pohjakerroksen valtalaji on seinäsammal.

Kuva 28. Kuivahkoa mäntykangasta Runtelinharjulla.

Kuva 29. Runtelin länsirinteellä esiintyvä kuivahkoa mäntykangasta.

Harjun selvitysalueen eteläosan mäntykankaalla tavataan kuivan variksenmarja-kanervatyyppin (ECT) kasvillisuutta. Kenttäkerroksen valtalajeina ovat kanerva, puolukka ja variksenmarja. Karuimmilla paikoilla on karukkokankaiden kasvillisuutta. Kasvillisuus on aukkoisen ja jäkälälajeilla, kuten valkoporonjäkälä, palleroporonjäkälä, harmaaporonjäkälä ja isohirvenjäkälä, on melko suuri peittävyys. Näillä paikoilla sianpuolukka on hallitseva putkilokasvilaji.

Kuva 30. Karuimmilla paikoilla sianpuolukka on hallitseva laji.

Runtelinharjun pohjoisosassa on muinaisranta, jonka keskellä on kaivettu soranottokuoppa. Muinaisrannan, noin 0,2 ha kokoinen pohjoisosassa, on kuitenkin luonnontilainen ja siellä kasvaa kolme näyttävää noin 200 vuotta vanhaa mänty-yksilöä.

Kuva 31. Muinaisrannan pohjoisessa osassa kasvaa vanhoja mäntyjä.

Kuva 32. Vanha soranottokuoppa selvitysalueen pohjoisosassa johon aiotaan sijoittaa Oulun kaupungin ylijäämämaita.

Kuva 33. Muinaisrannan eteläinen osa (pinta-ala noin 477 m²) sekä vasemmalla soraottokuopan reuna.

Selvitysalueen kaakkoisosassa on useita vanhoja metsistyneitä soraottokuoppia. Soranotosta jääneissä kuopissa ja painanteissa on kehittymässä lehtomaisten kankaiden kasvillisuutta. Valtaapuuna on hieskoivua. Alikasvuna tavattiin pihlajaa sekä harvakseltaan kuusen taimia. Muuta lajistoa on metsätähti, metsäimarre, metsälauha, puolukka, lehtotesma, mustaherukka, metsäalvejuuri, kultapiisku ja puna-ailakki.

Kuva 34. Lehtomaisen kankaan kasvillisuutta vanhassa soraottokuopassa.

Selvitysalueen koillisosassa on melkein kasvitonta joutomaata, jonka kautta kulkee hiekkatie selvitysalueen itä-, koillis- ja kaakkoispuolella sijaitseviin maa-ainesottoipaikkoihin. Joutomaa-alueen lounaisreunalla sijaitsee Runtelin laavuun kuuluva polttopuubarasto.

Kuva 35. Selvitysalueen koillisosassa on melkein kasvitonta joutomaata.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja lajisto

Selvitysalueella tavatuista luonnontilaisen kaltaisista luontotyypeistä kuivat kankaat on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) ja kuivahkot kankaat sekä muinaiskivikot silmälläpidettäväksi (NT).

Selvitysalueen pohjoisosassa sijaitseva luonnontilainen muinaisrantakivikko kuuluu metsälain § 10 tarkoittamiin metsien monimuotoisuuden kannalta erityisiin tärkeisiin elinympäristöihin (karukokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat.). Muinaiskivikkoalueella kasvavat vanhat mänty-yksilöt voidaan pitää lisäksi Luonnonsuojelulain 29 §:n nojalla suojeltuihin luontotyyppeihin (avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät).

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Runtelinharju on virkistyskäytössä. Sen yli kulkee etelä-pohjoissuuntaisesti merkitty retkeilyreitti. Lisäksi harjulla on laavu ja näköalapaikka, josta näkyy metsän yli merellinen maisema.

Kuva 36. Retkeilyreitti, laavu sekä näköalapaikka Runtelinharjulla.

3.9 Taatanperä

3.9.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Taatanperän mahdollinen ylijäämämaiden sijoitusalue käsittää noin 4 km Haukiputaan kunnan keskustasta koilliseen sijaitsevan vanhan kaatopaikan (pinta-ala noin 13 ha). Alueen etelänurkassa on noin 1 ha kokoinen Sammakkosuohon kuuluva suoalue, jolle tehtiin lyhyt tarkastuskäynti.

Suolla tavataan lähinnä Sphagnum-rimpinevan (SphRiN) ja suursaranevan kasvillisuutta. Lajistona on happrarahkasammal, lettorahkasammal, pullosara, riippasara, harmaasara, kurjenjalka, isokarpalo, tupasvilla, tupasluikka, suokukka ja luhtavilla. Lammessa kasvaa vesikuusta, rimpivesihernettä, vesisaraa ja järviruokoa. Alueen kasvillisuus koostuu sekä oligotrofisista että rehevyyttä indikoivista lajeista. Mahdollisesti kaatopaikalta kulkeutuneet ravinteet ovat vaikuttaneet suoalueen ja lammen ravinteisuustasoon ja kasvillisuuteen.

Kuva 37. Sphagnum-rimpinevaa sekä taustalla Taatanperän kaatopaikka.

Kuva 38. Umpeen kasvava lampi tarkastellun suoalueen eteläosassa.

Kuva 39. Sammakkolampi on pieni lampi, joka on jäänyt osittain kaatopaikan eteläosan täyttömateriaalin alle.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita. Alueella tavatuista luontotyypeistä rimpinevat on Etelä-Suomessa luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT).

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Alueella ei ole erityisiä maisemapiirteitä eikä siellä ole havaittu merkkejä virkistyskäytöstä.

3.10 Välimaa

3.10.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyytit ja kasvillisuus

Välimaan selvitysalue käsittää noin 13 ha kokoisen alueen, joka sijaitsee noin 6 km Kiimingin keskustasta pohjoiseen. Selvitysalueen länsiosassa on ampumaradaksi raivattu alue, joka on nyt joutilaana ja umpeen kasvava. Alueen muut osat ovat suurimmaksi osaksi ojitettua soistunutta kangasmetsää. Alueen pohjoisosassa esiintyy muuttunutta rämettä. Selvitysalueen pohjoispuolella sijaitsee ojittamaton avosuo Sivusuo.

Selvitysalueen etelärajalla on metsätalouskäytössä olevaa variksenmarja-puolukkatyyppin (EVT) kuivahkoa kangasmetsää. Puuston päälajina on mänty. Alikasvuna on hieskoivua sekä haavan taimia. Alueen muu lajistoa on juolukkaa, puolukkaa, mustikkaa, metsälauhaa, variksenmarjaa, seinäsammalta sekä pienemmällä peittävyydellä kerrossammalta ja korpikarhunsammalta.

Suurin osa selvitysalueesta on soistunutta kangasta (kangasräme, KgR). Puuston valtalajina on yleensä mänty, seassa kasvaa hieskoivua sekä alueen pohjoisosassa myös kuusta. Kenttäkasvillisuudessa esiintyy juolukkaa, suopursua, variksenmarjaa, puolukkaa, suokukkaa, pallosaraa, hilla, mustikka ja vaivaiskoivua. Sammaliston yleisimmät lajit ovat jokasuonrahkasammal, seinäsammal, kangaskynsisammal, punarahkasammal ja korpikarhunsammal.

Kuva 40. Kangasrämettä.

Selvitysalueen pohjoisosan rämemuuttuman puustona on mänty. Kenttäkerroksen yleisimmät lajit ovat juolukka, vaivaiskoivu ja tupasvilla. Pohjakerroksessa esiintyy jokasuonrahkasammalta, varvikkorahkasammalta, punarahkasammalta, ruskorahkasammalta ja seinäsammalta.

Kuva 41. Rämemuuttumaa.

Joutilaana oleva ampumarata on metsistymässä. Pensaskerroksessa tavataan männyn ja hieskoivun taimia sekä kiiltopajua. Muita yleisiä lajeja ovat korpikastikka, maitohorsma, kanerva, jousivihvilä, juolukka, harmaasara, luhtavilla sekä sammaleista korpikarhunsammal.

Kuva 42. Umpeen kasvava ampumarata.

Selvitysalueen läheisyydessä sijaitseva Sivusuo

Välimaan selvitysalueen maastotöiden yhteydessä tarkasteltiin myös sen pohjoispuolella sijaitsevan avosuon Sivusuon luontotyyppijä. Ojitusalueiden läheisyydessä Sivusuolla tavattiin rahkoittunutta lyhytkorsinevaa (rahOILkN) ja rahkoittunutta kalvakkanevaa (RahKaN). Näiden suotyyppien lajistoon kuuluu tupasvilla, tupasluikka, vaivaiskoivu, mänty, hilla, suokukka, ruskorahkasammal, punarahkasammal, jokasuonrahkasammal, kalvakkarahkasammal ja rämekarhunsammal.

Kuva 43. Sivusuon eteläosassa on rahkoittunutta lyhytkorsinevaa ja rahkoittunutta kalvakkanevaa.

Pohjoisempana esiintyy rimpinevoja. Rimpineva-alueet ovat melko saraisia, mikä voi viitata turpeen kuivahtamiseen ja kasvillisuuden muuttumiseen. Rimpineva-alueiden yleisimmät lajit ovat riippasara, pyöreälehtikihokki, raate, järvikorte, tupasluikka, villapääluikka, rimpivesiherne, pullosara ja kalvakkarahkasammal. Paikoin esiintyy Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin kuuluvaa vaaleasaraa.

Kuva 44. Saraista rimpinevaa Sivusuon pohjoisosassa.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita. Alue on kauttaaltaan ojitettu, eikä sillä tavattu luonnontilaisia tai uhanalaisia luontotyyppisiä eikä suojelustatusta omaavia kasvilajeja.

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Selvitysalueella ei ole havaittu merkkejä virkistyskäytöstä. Alue on pääosin metsäinen, eikä sillä ole maisemallisia erityispiirteitä.

3.11 Väiliräme

3.11.1 Alueen yleiskuvaus, luontotyypit ja kasvillisuus

Suunniteltu ylijäämämaiden sijoituspaikka (pinta-ala 38 ha) Väilirämeellä sijaitsee noin 10 km etäisyydellä Oulun kaupungin keskustasta koilliseen. Selvitysalue on suurimmaksi osaksi ojitettua. Alueella esiintyy eriasteisesti muuttunutta rämettä ja korpikämmettä, kangasmetsää sekä soistunutta kangasmetsää (kangasräme, KgR, kangaskorpi, KgK). Kuviot vaihtelevat usein melko pienalaisesti. Selvitysalue on metsätalouskäytössä.

Selvitysalueen keskiosassa on rämemuuttuma (Rmu). Rämemuuttuman kenttäkerrosta hallitsee runsas vaivaiskoivikko. Vaivaiskoivun lisäksi tavattiin hillaa, pallosaraa, suokukkaa, variksenmarjaa, juolukkaa ja tupasvillaa. Yleisin sammallaji on jokasuonrahkasammal.

Kuva 45. Rämemuuttumassa kasvaa runsaasti vaivaiskoivua sekä männyn taimia.

Selvitysalueen korpirämemuuttumien (KRmu) puustona on mäntyä ja kuusta. Kenttäkerroksessa tavataan vaihtelevin peittävyysin vaivaiskoivua, vaiveroa, suopursua, juolukkaa, metsäkortetta, variksenmarjaa, mustikkaa, metsäalvejuurta, metsämaitikkaa ja hillaa. Sammaliston yleisimmät lajit ovat jokasuonraikasammal, varvikkorahkasammal, seinäsammal ja korpikarhunsammal.

Kuva 46. Korpirämemuuttumaa selvitysalueen lounaisosassa.

Kangaskorven (KgK) puuston päälajeja ovat kuusi ja hieskoivu. Kenttäkerroksessa tavataan sekä tuoreen kankaan että korven lajistoa, kuten puolukkaa, riidenliekoa, mustikkaa, juolukkaa, metsäalvejuurta ja pallosaraa. Sammalistossa esiintyy seinäsammalta, kerrossammalta, korpikarhunsammalta, korpirahkasammalta, kangasrahkasammalta ja varvikkorahkasammalta.

Kangasrämeen (KgR) puuston päälajina on mänty. Kenttäkerroksessa esiintyy sekä rämekasvillisuutta, kuten vaivaiskoivua, juolukkaa ja suopursua, että kangasmetsän lajistoa, kuten puolukkaa ja mustikkaa. Sammalistossa tavataan seinäsammalta, kangasrahkasammalta, rämekarhunsammalta ja varvikkorahkasammalta.

Kuva 47. Kangaskorpea selvitysalueen länsiosassa.

Selvitysalueen koillisosassa on variksenmarja-puolukkatyyppin (EVT) kuivahkoa kangasmetsää. Puustona on kuusta ja mäntyä, seassa kasvaa hieskoivua. Kenttäkerroksen lajisto on puolukkaa, variksenmarjaa, mustikkaa ja pikkutalvikkia. Sammalistossa esiintyy seinäsammalta, kangaskynsisammalta, korpikarhunsammalta, kerrossammalta ja sulkasammalta.

Kuva 48. Selvitysalueen koillisosassa esiintyy kuivahkoa kangasmetsää.

Selvitysalueella tavataan lisäksi useilla paikoilla soistunutta kangasmetsää. Edellä mainittujen lajien lisäksi näillä paikoilla esiintyy rahkasammaleita, kuten korpilahkasammalta, kangasrahkasammalta, jokasuonrahkasammalta ja varvikkorahkasammalta. Kenttäkasvillisuudessa esiintyy lisäksi suovarpuja.

Erityishuomiota vaativat luontotyypit ja kasvilajisto

Selvitysalueella ei havaittu luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia luontotyyppisiä, metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä vesilain 2. luvun 11 §:n kohteita. Alue on kauttaaltaan ojitettu ja metsätalouksikäytössä, eikä sillä tavattu luonnontilaisia tai uhanalaisia luontotyyppisiä eikä suojelustatusta omaavia kasvilajeja.

Maisemapiirteet ja virkistysarvo

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä virkistyskäytöstä. Alue on melko peitteinen, eikä sillä on maisemallisia erityispiirteitä.

4. YHTEENVETO

Korkiamaan, Leuventien, Välimaan ja Väilirämeen selvitysalueilla ei havaittu metsälailloja, luonnonsuojelulailloja tai vesilailloja suojeltuja eikä uhanalaisia luontotyyppisiä. Näillä alueilla ei myöskään tavattu harvinaisten tai uhanalaisten kasvilajien esiintymiä. Leuventien selvitysalueella ei tavattu suojelullisesti merkittäviä lintulajeja.

Leton selvitysalueella esiintyy silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltua pajuluhtaa. Metsälailloja, vesilailloja tai luonnonsuojelulailloja suojeltuja luontotyyppisiä tai suojelustatusta omaavia kasvilajeja ei havaittu. Leton selvitysalueen kevät- ja syysmuuttoaikainen linnustollinen arvo on yhden päivän kartoituslaskentojen perusteella vähäinen. Todennäköinen syy siihen on laajempien avoalueiden eli lintujen lepäilemispaikkojen puuttuminen selvitysalueella. Alueen pesimälinnusto on tavanomainen. Suojelullisesti merkittävien lajien osuus pesimälinnustosta on 9,5 % (suojelupistearvo 4,11).

Palokankaan selvitysalueella esiintyy yksi vaarantunut (VU) ja yksi silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi. Kyseessä olevat luontotyypit eivät kuitenkaan ole luonnontilaisia/luonnontilaisen kaltaisia, joten niiden edustavuus on heikko.

Pyyryväissuon selvitysalueella esiintyy yksi vaarantunut (VU) ja yksi silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi sekä yksi huomioonotettava kasvilaji. Alueella ei havaittu metsälailloja, luonnonsuojelulailloja tai vesilailloja suojeltuja luontotyyppisiä. Pyyryväissuon pesimälinnustolaskennassa havaituista lajeista 35,4 % (suojelupistearvo 2,86) oli suojelullisesti merkittäviä, joten selvitysalueen linnustollinen arvo on paikallisesti keskimääräistä korkeampi.

Rita-ahon selvitysalueella ei havaittu metsälain, vesilain tai luonnonsuojelulain kohteita. Alueen luontotyypeistä yksi on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) ja yksi silmälläpidettäväksi (NT). Alueella ei havaittu suojelustatusta omaavia kasvilajeja. Pesimälinnustolaskennassa havaittiin vain yksi suojelullisesti merkittävä laji (suojelupistearvo 1). Alueen linnustollinen arvo on korkeintaan paikallisesti keskimääräinen.

Runtelin selvitysalueella on metsälailla ja luonnonsuojelullailla suojeltuja kohteita. Alueella tavattiin lisäksi yksi vaarantuneeksi (VU) ja yksi silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu luontotyyppi. Alueella ei havaittu suojelustatusta omaavia kasvilajeja.

Taatanperän selvitysalueella ei havaittu metsälain, vesilain eikä luonnonsuojelulain kohteita. Alueella esiintyy yksi silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu luontotyyppi. Uhanalaisten tai harvinaisten kasvilajien esiintymiä ei havaittu alueella.

Oritkarin selvitysalueen kevätmuuttolaskennassa havaittiin lepäileviä muuttolintuja kohtalaisesti. Suojelullisesti merkittäviä lintulajeja oli 15, mutta lajikohtaiset kertymämäärät olivat vähäisiä. Pesimälinnustolaskennassa havaituista lintulajeista suojelullisesti merkittävien lajien osuus oli 83,2 %. Linnustollisesti arvokkaimmaksi osoittautui selvitysalueen itäosassa sijaitseva pengerysalue. Syysmuuttolaskennassa havaittiin 12 suojelullisesti merkittävää lintulajia, joista keltävästäräkkien 32 yksilön hajaparvea voidaan pitää merkittävänä lajikohtaisena kerääntymänä. Muuttolintujen kerääntymistä laskenta-alueella häiritsi Oritkarin selvitysalueella meneillään oleva pengerrystyömaa.

Oulussa 28. päivänä lokakuuta 2013

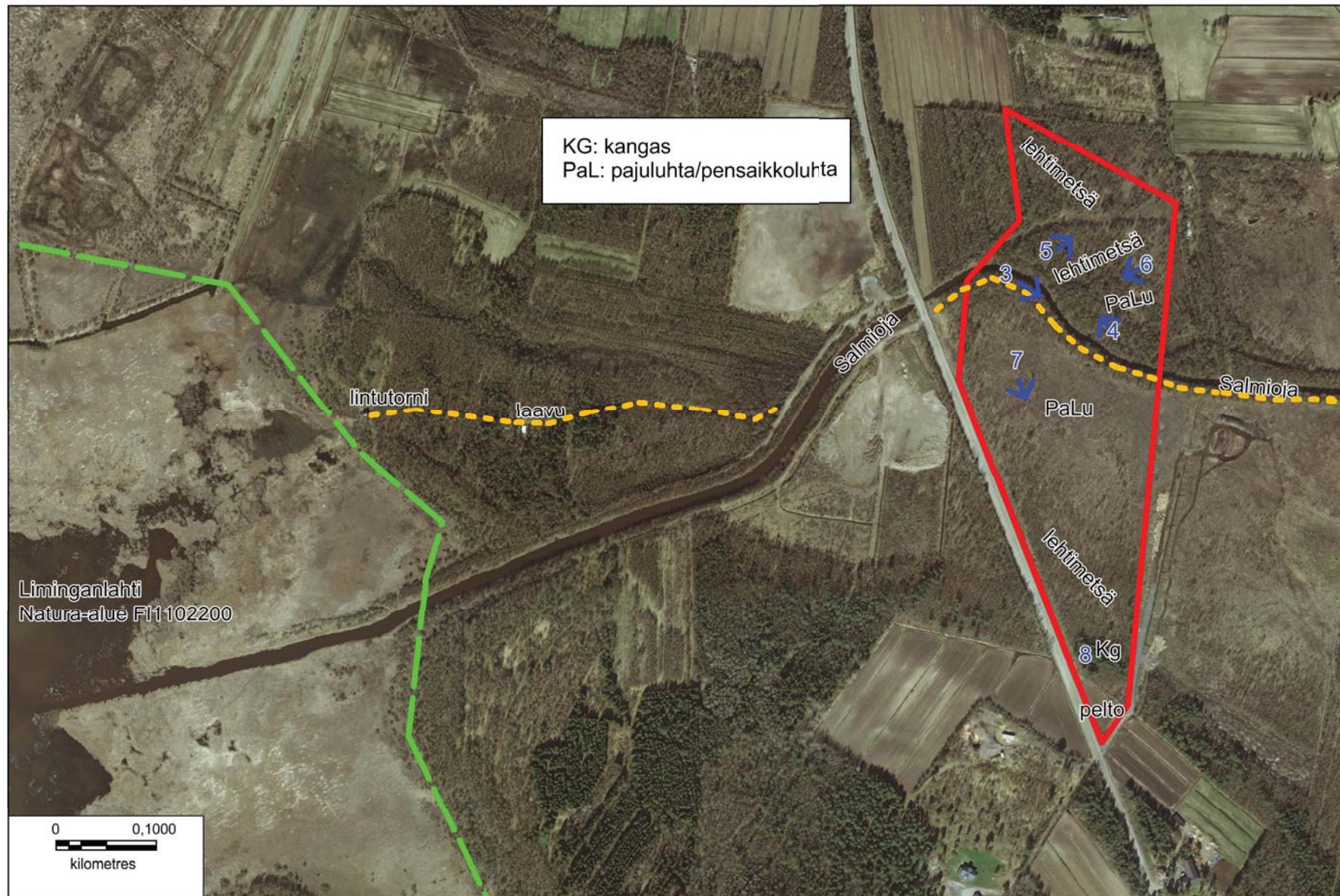
RAMBOLL FINLAND OY

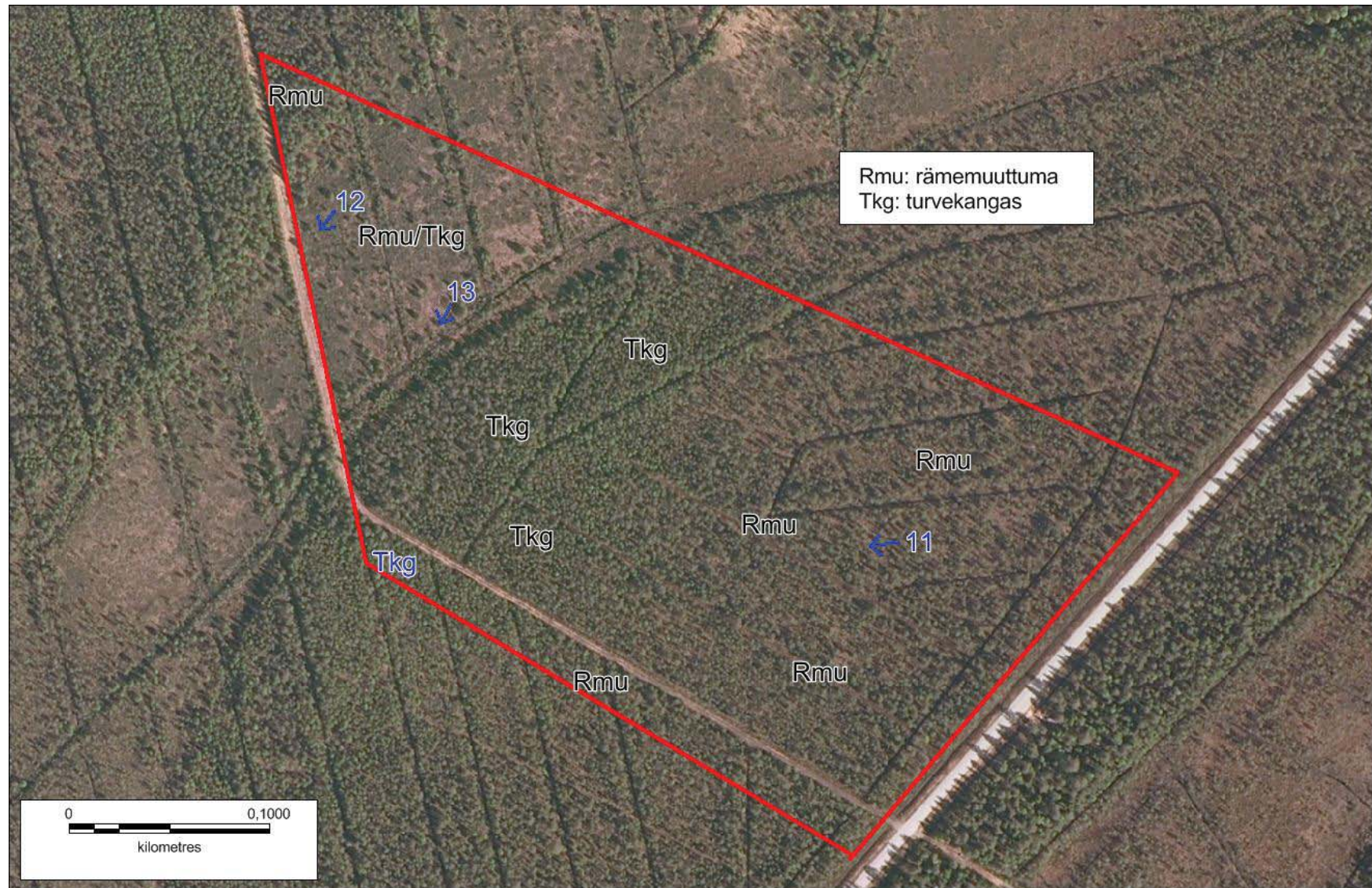
Antje Neumann
ympäristösuunnittelija
biologi, FM

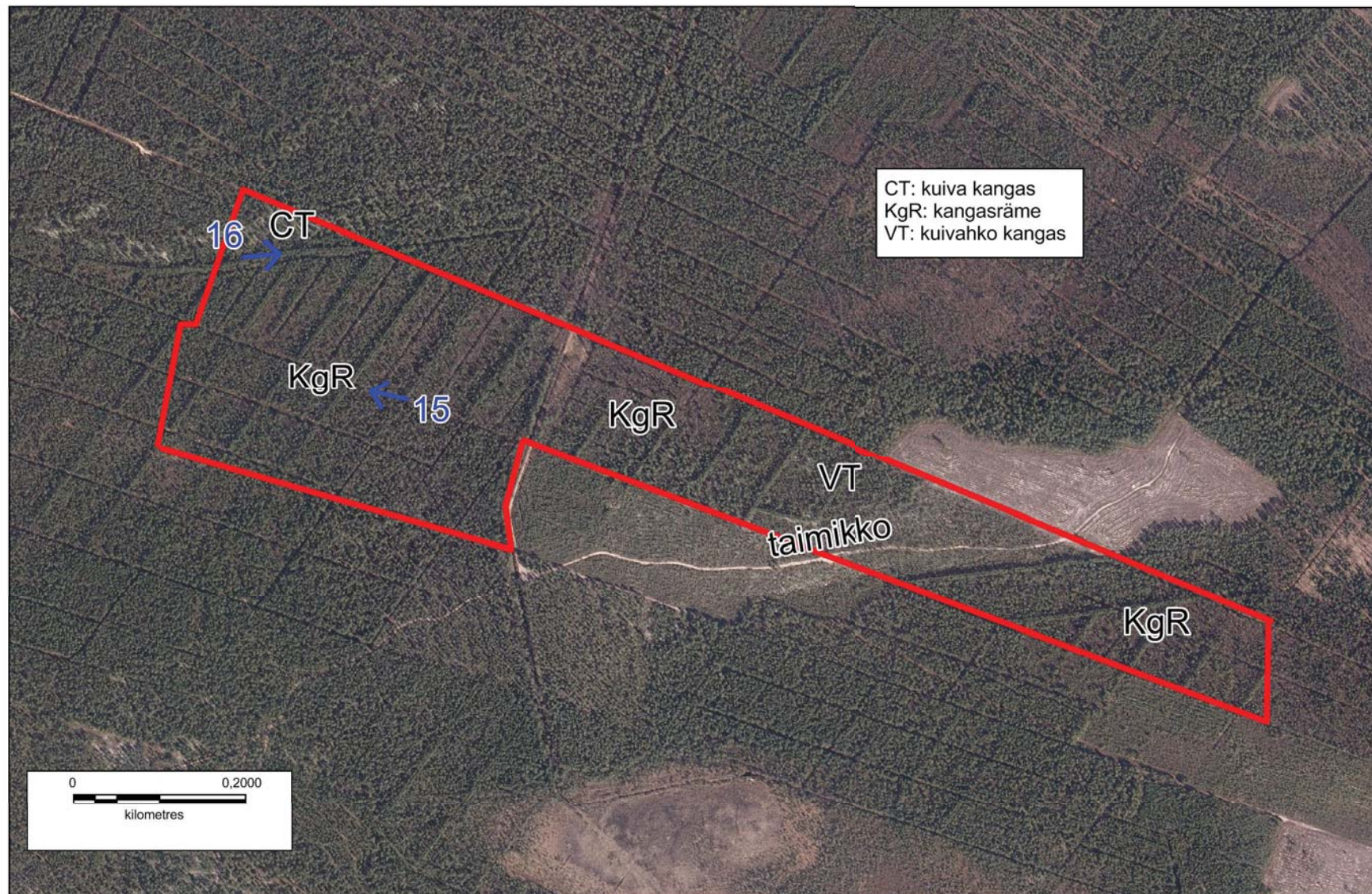
Johanna Korkiakoski
ympäristösuunnittelija
luonnonmaantiede, FM

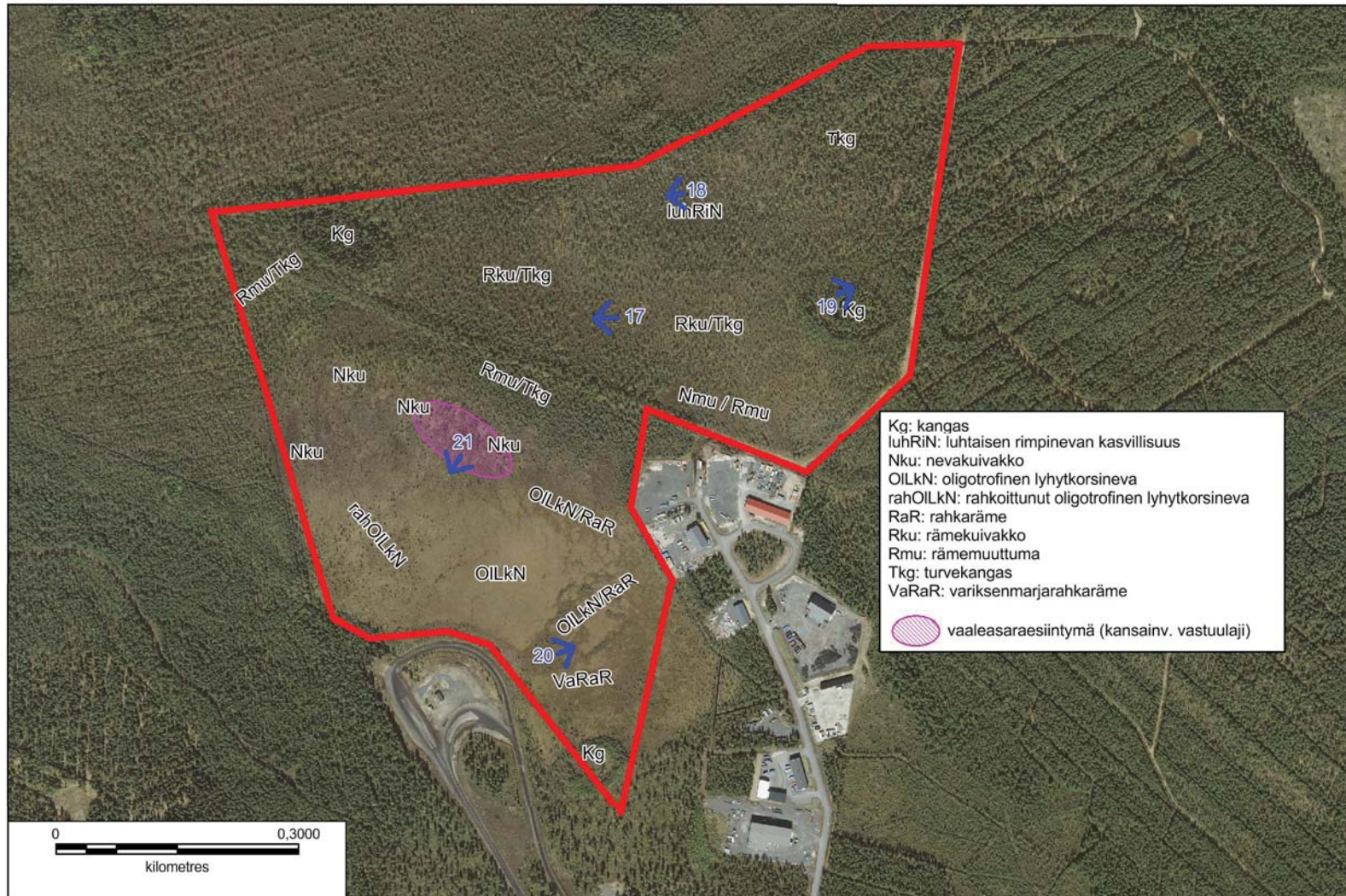
5. KIRJALLISUUS

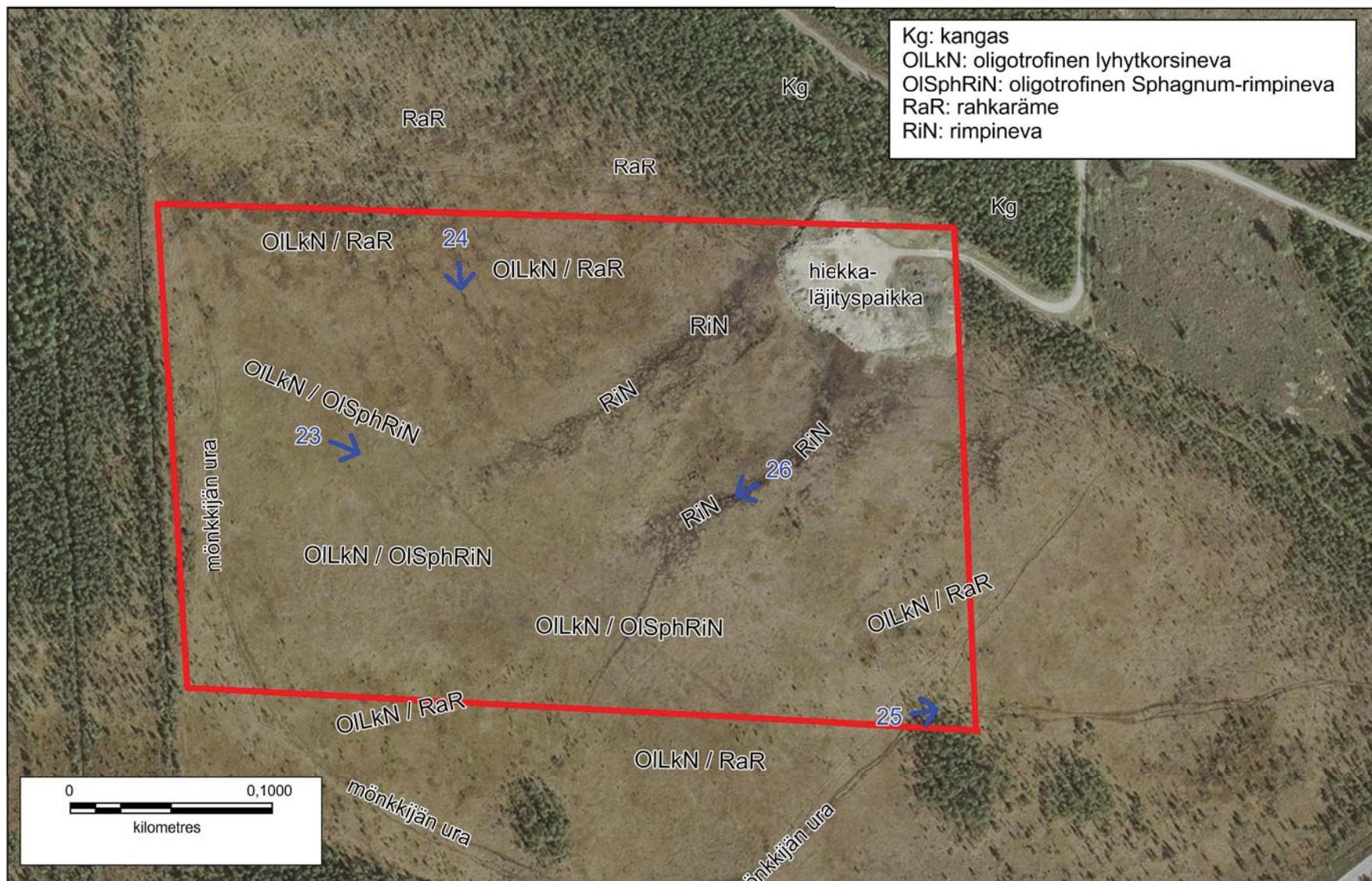
- Arkkitehtiasema Oy 2001. Oritkarin maankäytön ja liikenteen yleissuunnitelma.
- Asanti, T., Gustafsson, E., Hongell, H, Hottola, P., Mikkola-Roos, M., Osara, M., Ylimaunu, J. ja Yrjölä, R. 2003: Kosteikkojen linnuston suojeluarvo. – SYKE. 53 s.
- Birdlife Suomi internetsivut os. <http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhex/uhex-elinymparisto.shtml>
- Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. – Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja – sarja B. 83 s. 2011
- Eurola, S., Bendiksen, K. ja Rönkä, A., 1992: Suokasviopas. Oulanka Reports 11, Oulanka Biological Station, University of Oulu. 216 s.
- Eurola, S., Huttunen, A. ja Kukko-oja, K., 1994: Suokasvillisuusopas. Oulanka Reports 13. Oulanka Biological Station, University of Oulu. 85s.
- Finlex, internetsivut os. <http://www.finlex.fi/fi/laki>, katsottu 2013
- Geologian Tutkimuskeskus GTK: Geomaps palvelu (<http://geomaps2.gtk.fi/activemap/>), katseltu 16.8.2013
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki.
- Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. – Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja – sarja B. 83 s. 2011
- Kuusipalo, J. (1996). Suomen Metsätyypit. Kirjayhtymä
- Laine, J., Harju, P., Timonen, T., Laine, A., Tuittila, E.-S., Minkkinen, K. & Vasander, H. 2009: The Intricate Beauty of Sphagnum Mosses – a Finnish Guide to Identification. University of Helsinki Department of Forest Ecology Publications 39: 1-190.
- Lintuatlas 2010. Internetsivut osoitteessa <http://atlas3.lintuatlas.fi/> viitattu 2013.
- Maanmittauslaitos (2013). Maanmittauslaitoksen avoimen maastotietokannan aineistoa (peruskartat ja ilmakuvat).
- Mossberg, B & Stenberg, L. Suuri Pohjolan Kasvio. Kustannus Oy Tammi (2012)
- Pöyry Oy, Plaana Oy & Näkymä Oy 2007. Oritkarin asemakaavoituksen luonto- ja maisemaselvitys. Oulun satama
- Ramboll Finland Oy (2013). Ylijäämämaiden sijoitusalueet ja alueiden jälkikäyttö uuden Oulun alueella.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 8/2008. S. 75–109
- Rassi P., Alanen A., Kanerva T. & Mannerkoski I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 432 s.
- Suomen ympäristökeskuksen OIVA tietokanta (<http://wwwp2.ymparisto.fi/scripts/oiva.asp>), 2013
- Suomen Ympäristökeskus. Internetsivut osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi>, 2013
- Väisänen, R., Lammi, E. ja Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan kirjapaino, Keuruu. 567 s.

Runtelin selvitysalueen kasvillisuuskuviointi ja valokuvien ottamispaikat

